

ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΜΕ ΤΟ ΤΟΠΙΚΟ (Ιούνιος 2007)

Συγγραφέας: ΝΤΟΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ

Η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος και η Σύνοδος του G8 έφεραν το περιβάλλον ξανά στο προσκήνιο. Ανεξαρτήτως των επί μέρους θεματικών, δύο είναι τα βασικά μηνύματα: πρώτον, το κλίμα αλλάζει με ευθύνη του ανθρώπου· και, δεύτερον, ο χρόνος δεν είναι σύμμαχος. Και τα δύο σημαίνουν ότι η αλλαγή προς το καλύτερο είναι στο χέρι μας και μόνο.

Το γεγονός ότι το περιβάλλον έχει παγιωθεί στην ατζέντα τού G8 είναι σημαντικό και εύλογο. Μια εξήγηση είναι η απουσία κοινής προσέγγισης. Η κλιματική αλλαγή επιβαρύνει δύο ατμόσφαιρες: του πλανήτη και της συνάντησης. Οι ευρωπαϊκές χώρες προωθούν δεσμευτικότερο πλαίσιο για τις εκπομπές αερίων στη μετά Κιότο εποχή. Οι ΗΠΑ αποφεύγουν τις δεσμεύσεις, προτείνοντας διευρυμένο και μακράς διάρκειας διάλογο. Ένας δεύτερος λόγος είναι ότι η διάσταση του περιβάλλοντος ενυπάρχει σε όλα τα θέματα του G8: αναπτυξιακή πολιτική, εμπόριο, περιφερειακή ασφάλεια. Το περιβάλλον είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα συνάντησης του παγκόσμιου με το τοπικό και του συλλογικού με το ατομικό. Τρίτο λόγο συνιστά η πίεση των πολιτών που, συνειδητοποιημένα, αξιώνουν περισσότερα από εαυτούς, κυβερνήσεις και υπερδυνάμεις.

Έχουμε απέναντί μας την πρόκληση να διαχειριστούμε τους φυσικούς πόρους με τρόπο που θα διασφαλίζει την ανάπτυξη και την ποιότητα ζωής. Η ανάπτυξη αποτελεί ζητούμενο για όλον τον κόσμο, αναπτυγμένο και αναπτυσσόμενο. Εφόσον δεν γίνεται να επιβραδύνουμε τους ρυθμούς ανάπτυξης, θα πρέπει να ελέγξουμε τη βλάβη στο περιβάλλον.

Ενας δρόμος είναι η επένδυση στην τεχνολογία. Νεότερα στοιχεία ανατρέπουν το επιχείρημα ότι το μεγάλο κόστος αντικατάστασης της παλαιάς τεχνολογίας θα επιβραδύνει την ανάπτυξη. Η έκθεση του βρετανού οικονομολόγου Stern, ως πιο πρόσφατο παράδειγμα, εκτιμά ότι το κόστος της μη αντιμετώπισης των κλιματικών

αλλαγών ξεπερνά, κατά πολύ, το κόστος των απαραίτητων μέτρων για τη μείωση εκπομπών αερίων. Παράλληλα υποστηρίζεται ότι η νέα τεχνολογία θα ωθήσει την ανάπτυξη, παράγοντας καινοτομία και θέσεις εργασίας.

Η πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι προσανατολισμένη προς την ανάπτυξη και αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών. Η σαφής ποιοτική και ποσοτική στοχοθέτηση και ανάληψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών έδωσαν στην Ένωση πρωταγωνιστικό ρόλο. Παράλληλα αναδείχθηκε ο κρίσιμος ρόλος χωρών όπως οι ΗΠΑ (πρώτη στην εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα) αλλά και αναδυόμενων οικονομιών όπως η Κίνα και η Ινδία (δεύτερη και πέμπτη αντιστοίχως). Εάν, τελικώς, η ΕΕ, μια υπερεθνική, οικονομική, δύναμη, λειτουργεί σε πλαίσιο, τότε μπορούν και άλλοι.

Αλλά η προσαρμογή βιομηχανιών, μέσων μεταφοράς και νοικοκυριών στα νέα δεδομένα δεν αγγίζει αποκλειστικά τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι αναπτυσσόμενες χώρες, αν και με μικρότερη συμμετοχή στο πρόβλημα, εκτιμάται ότι θα θιγούν περισσότερο από την κλιματική αλλαγή. Οφείλουμε να τις υποστηρίξουμε. Η εξάντληση νερού και φυσικών πόρων και η ερημοποίηση περιοχών είναι πιθανότερο να επιβαρύνουν πληθυσμούς που ήδη στερούνται επαρκούς τροφής και ιατρικής περίθαλψης, εντείνοντας φαινόμενα φτώχειας, συγκρούσεων, εκμετάλλευσης και μαζικής φυγής. Ο κίνδυνος για την ανθρώπινη και περιφερειακή ασφάλεια είναι η μία διάσταση. Οι οικονομικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, λόγω προσαρμογής των χωρών αυτών στα νέα δεδομένα, είναι η δεύτερη.

Η απουσία, σε παγκόσμιο επίπεδο, κοινού πλαισίου δεσμεύσεων για το περιβάλλον δεν είναι υπεκφυγή. Είναι έλλειμμα. Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος ξεπερνάει σύνορα. Ένα τέτοιο στρατηγικό πλαίσιο θα επιταχύνει την αντιστροφή της πραγματικότητας. Σε αυτό το παζλ η Ελλάδα έχει δικό της μερίδιο ευθύνης και συμμετοχής.

Όλα τα παραπάνω δεν αναιρούν τη σημασία της ατομικής ευθύνης και προσπάθειας.

Μπορεί τα νοικοκυριά να επιβαρύνουν λιγότερο από τις μεταφορές και τη βιομηχανία, αλλά ο ρόλος τους, μεταξύ άλλων, στην εξοικονόμηση ενέργειας και στον περιορισμό εκπομπής αερίων είναι σημαντικός. Η ανακύκλωση, η χρήση μέσων

μαζικής μεταφοράς, η τήρηση πολεοδομικών διατάξεων, ο σεβασμός στα δάση και στις παραλίες και η καλλιέργεια περιβαλλοντικής συνείδησης στις επόμενες γενιές εξαρτώνται από όλους μας.

Οι πολίτες έχουν σήμερα τη δύναμη να διαμορφώσουν - και όχι απλώς να επιλέξουν - πολιτικές για το περιβάλλον.

Το δύσκολο παρόν και το ζοφερό μέλλον είναι κίνητρο για περισσότερη πίεση στον εαυτό μας και στους ιθύνοντες. Από εμάς εξαρτάται να κάνουμε το αδιέξοδο ευκαιρία βελτιώνοντας τη ζωή μας.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 10 Ιουνίου 2007, σ. Α32.